

3736506 SIEP/M : สาขาวิชา: วิทยาการระบาด; วท.ม. (วิทยาการระบาด)

คำสำคัญ : วัคซีนป้องกันโรคบาดทะยัก/หญิงวัยเจริญพันธุ์/โรคบาดทะยัก
ในเด็กแรกเกิด/พื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค

นิสา สิริสุขการ : ความสัมพันธ์ของการให้วัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักในหญิงวัยเจริญพันธุ์กับการเกิดโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค (CORRELATION OF TETANUS TOXOID IN THE CHILD BEARING AGE WOMEN WITH NEONATAL TETANUS IN RISK AREAS.) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พรพันธุ์ บุญยรัตพันธุ์, พ.บ., M.P.H. M.H.S., อุเทน จารณศรี, พ.บ., M.P.H.T.M., คุณิต สุจิรารัตน์, วท.บ., วท.ม. (ชีวสถิติ)
131 หน้า. ISBN 974-663-653-7

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการให้วัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักในหญิงวัยเจริญพันธุ์ และปัจจัยอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค โดยวิธี ecological study ศึกษาในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคจากรายงานของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทั่วประเทศ ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2533 ถึง 2536 จำนวน 809 ตำบล จาก 320 อำเภอใน 64 จังหวัด วิธีการศึกษาคือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคและงานอนามัยแม่และเด็กที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานอนามัยและโรงพยาบาลชุมชนที่รับผิดชอบตำบลที่เป็นพื้นที่เสี่ยง ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลการปฏิบัติงานตั้งแต่ ปี 2533 ถึง 2537 ซึ่งรวบรวมข้อมูลที่สำคัญคือจำนวนโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดในพื้นที่และผลงานการฉีดวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักในหญิงวัยเจริญพันธุ์

ผลการศึกษาพบว่า ถึงแม้อัตราการได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักในหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ศึกษาจะต่ำ (น้อยกว่า 20%) และไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่พบแนวโน้มของความสัมพันธ์ โดยไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างการเกิดโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิดกับปัจจัยอื่นที่มีผลต่อการป้องกันโรคนี้นั้น ได้แก่ การได้รับวัคซีนป้องกันโรคบาดทะยักในหญิงมีครรภ์ การคลอดโดยบุคลากรที่มีคุณภาพและดูแลเด็กแรกเกิดครบตามเกณฑ์ ซึ่งรวมความสะอาดของสายสะดือเด็ก ผลที่ได้จากการวิจัยอธิบายได้โดยเหตุผลต่อไปนี้ คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันโรคบาดทะยักในเด็กแรกเกิด มีอีกหลายปัจจัยนอกจากการได้รับวัคซีนในหญิงวัยเจริญพันธุ์ และแต่ละปัจจัยเป็นอิสระต่อกันในพื้นที่วิจัยถึงแม้หญิงวัยเจริญพันธุ์ได้รับวัคซีนในอัตราต่ำ แต่ปัจจัยอื่น ๆ ก็สูงมาก จึงสามารถป้องกันโรคได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ระยะเวลาเฝ้าระวังสั้นไปจึงเห็นผลยังไม่ชัดเจน และเป็นผลจาก ecological fallacy ที่ไม่ได้ศึกษาในระดับปัจเจกบุคคล (individual) โดยติดตามหญิงวัยเจริญพันธุ์ที่ได้รับและไม่ได้รับวัคซีนไปจนกระทั่งตั้งครรภ์และวัดผลการเกิดโรคโดยทราบปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเกิดโรค จนสามารถควบคุมได้ในการวิเคราะห์ผล จึงจะสามารถวัด impact จากการได้รับวัคซีน ได้อย่างชัดเจนกว่านี้